

Sygn. akt III CO 724/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z powództwa T. S. Syndyka Masy
Upadłości E. spółki akcyjnej w upadłości
przeciwko A. G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 września 2022 r.,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Poznaniu
o przekazanie sprawy II Ca 264/22 do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu
(art. 44¹ k.p.c.).**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z 30 maja 2022 r. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy o zapłatę z powództwa T. S. Syndyka Masy Upadłości E. S.A. w upadłości przeciwko A. G. do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że pozwaną w przedmiotowej sprawie jest sędzia Sądu Okręgowego w Poznaniu, A. G.. Po wpływie sprawy do tego Sądu sędziowie orzekający w Wydziale II Cywilnym Odwoławczym złożyli zawiadomienia w trybie art. 51 k.p.c., przy czym, jak zważył Sąd Okręgowy w Poznaniu, „można się jednocześnie spodziewać, że zawiadomienia takie zostaną także złożone przez pozostałych sędziów tego Sądu”. W dalszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że względ na społeczne

postrzeganie sądu, jako organu bezstronnego, przemawia za tym, aby sprawy nie rozpoznawał sąd, w którym zatrudniony jest sędzia będący stroną postępowania. W konkluzjach Sąd stwierdził, że tryb zastosowany w art. 48¹ k.p.c. (który w tej sprawie nie ma zastosowania) wskazuje, że intencją ustawodawcy nie było przyjęcie, aby sprawy, w których występuje sędzia, jako strona procesu były rozpatrywane przez któregośkolwiek sędziego tego sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Do przekazania sprawy do innego sądu może dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Za "dobro wymiaru sprawiedliwości" w rozumieniu art. 44¹ § 1 k.p.c., które to pojęcie stanowi przesłankę ocenną, należy rozumieć, w szczególności, potrzebę ukształtowania w opinii społecznej przekonania o obiektywnym działaniu sądów i bezstronności w rozpoznaniu każdej sprawy (zob. np.: postanowienie SN z 14 czerwca 2018 r., III KO 54/18). Z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji przekazania, stanowiącej odstępstwo od zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy, niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca. Nie ulega wątpliwości, że omawiana przesłanka powinna być oceniana w odniesieniu do sądu jako takiego, do zbiorowości sędziów danego sądu, a nie do konkretnego sędziego. Nadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkody dotyczące danego sądu, jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, czy poszczególnych sędziów, gdyż w takim przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie. Podstaw stosowania omawianego przepisu nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego,

jeżeli zatem w ocenie sędziego referenta istnieją podstawy do jego wyłączenia, należy wdrożyć odpowiednie postępowanie, pozostawiając ocenę właściwemu sądowi (zob. postanowienia SN: z 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20). Okoliczności wskazane w treści postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z 30 maja 2022 r. nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy nie przedstawił, bowiem, szerszej argumentacji wyjaśniającej, dlaczego fakt orzekania przez sędzię tego Sądu A. G, będącą pozwaną w przedmiotowej sprawie o zapłatę stanowi o istnieniu przeszkody dla rozpoznawania sprawy dotyczącej całego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, w szczególności zaś sądu tak licznie obsadzonego personalnie. Jeżeli, natomiast, dowiedziona wątpliwość co do bezstronności w danej sprawie dotyczy konkretnego sędziego lub sędziów, jak już wyjaśniono wyżej, podstawą wyłączenia jest wówczas art. 49 k.p.c. W takiej sytuacji sprawę rozpoznaje inny sędzia tego samego sądu, a gdyby jego nie było, zachodzi sytuacja, kiedy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy i musi wystąpić do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego (art. 44 k.p.c.). Okoliczności wskazane w postanowieniu dowodzą, że potrzeba wyłączenia poszczególnych sędziów Sądu Okręgowego była brana pod rozwagę, czego dowodzą poszczególne oświadczenia w trybie art. 51 w zw. z art. 49 k.p.c., przy czym Sąd ten enigmatycznie podkreślił zarazem, iż „można się jednocześnie spodziewać, że zawiadomienia takie zostaną także złożone przez pozostałych sędziów tego Sądu”. W efekcie o konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o jakim mowa art. 44¹ § 1 k.p.c., nie może świadczyć ewentualne zaistnienie przesłanek wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego. Podstaw stosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. nie należy bowiem utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (zob. postanowienia SN: z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20 oraz z 28 września 2021 r., II CO 72/21).

Z tych względów, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[as]

